

15. júna 2000 sme sa v zaplnenom bratislavskom krematóriu rozlúčili s „bardom“ archeológie stredoveku na Slovensku dr. Alojzom Habovštiakom, ktorý po dlhšej chorobe zomrel vo veku 68 rokov. Známý filozof Karol Rahner napísal, že duša v smrti dosiahne nový vzťah ku svetu, stane sa všeko-zmickou. Dlhá trápená choroba dávala mu veľa príležitosti na tieto úvahy, týkajúce sa otázok smrteľnosti človeka, ako najväčšej hádanky ľudskej existencie. Možno povedať, že bol na ňu pripravený. Ved' už keď posudzoval prvé príspevky novo-založeného slovenského periodika *Studia Archaeologica Slovaca Mediaevalia*, pozastavil sa nad úvodným latinským nápisom: *Omnes vulnerant, ultima necat* – všetky (hodiny) zraňujú, posledná zabíja. Vtedy sme nevedeli, že tá posledná príde o rok. On ju azda tušil, keď sa vopred lúčil so svojou bohatou príručnou knižnicou, z ktorej časť venoval Slovenskému národnému múzeu a časť Katedre archeológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.

Muzeu zasvätil takmer tri desiatky rokov, navyše v rokoch 1977–1989 ho riadil a Archeologický ústav SNM pretvoril na SNM – Archeologické múzeum. Svojej alma mater, na ktorej študoval archeológiu a latinčinu (promovaný bol dňa 28. 6. 1957) hlavne z dôvodu napredovania medievalistického bádania u nás, aby poslúžila mladým adeptom tejto disciplíny. Pre nich zanechal radu vedeckých štúdií, hlavne však sumarizujúcu prácu „Stredoveká dedina na Slovensku“ (1985) a posledný preklad „Príručky všeobecnej muzeologie“ od Friedricha Waidachera z nemčiny. Sprostredkovaním skúsenosti a učenia sa vždy dostával dopredu ľudský pokrok.

Jeho vedeckú a vedeckoorganizačnú činnosť charakterizuje neúnavná pracovitosť, v začiatkoch poznamenaná dlhodobejšími terénnymi výskumami (v rokoch 1957–1969 ako pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre), serióznosť a korektnosť, na druhej strane typická „rodácka“ skromnosť (oravský rodák z Krivej), ale dôslednosť v každom ohľade. Lojzova ľudská prirodzenosť bola celistvá, pre nás vzorová regulatívna norma, norma zmýšľania, náhľadov a konania, ktorá viedla k jeho personalite. Byť osobou je ontologickou danosťou, ale byť osobnosťou je však výdobytkom. K jeho osobnému výdobytku treba priznať dve kvality: tvorivú iniciatívu a osobnú zodpovednosť. K tomu sa ešte druží tá šľachetná ľudskosť – to humanitas, ktoré naplňuje ľudskú výšku. Humanitas je výrazom pravdivosti ľudského života. Takým bol náš archeológ stredoveku – Alojz Habovštiak. Odišiel, no dielo zostáva. Budú z neho čerpať aj tí mladší, ktorí ho už nemali možnosť osobne spoznať, podeliť sa o skúsenosti a poznatky. Na jeho úmrtnom parte bolo napísané: „Kto žije v srdciach tých, ktorých opustil, ten nezomrel.“ Lojzo, zostávaš i v našich srdciach a spomienkach.

MICHAL SLIVKA